

Uzman Öğretmenlik Davalarında Dava Aleyhe Dönerse İdarenin İstirdat (geri alma) Hakkı Var Mıdır?

Son günlerde çıkan bazı haberlere göre, kazanılan uzman öğretmenlikdavalarına karşı Milli Eğitim Bakanlığının Danıştaya giderek bazı kararların bozulmasını sağlaması üzerine, uzman öğretmenlik hakkı elinden geri alınankişilerden maaş farklarının da geri ödenmesinin isteneceği konuşulmaktadır. - 26.01.2014

Son günlerde çıkan bazı haberlere göre, kazanılan uzman öğretmenlikdavalarına karşı Milli Eğitim Bakanlığının Danıştaya giderek bazı kararların bozulmasını sağlaması üzerine, uzman öğretmenlik hakkı elinden geri alınankişilerden maaş farklarının da geri ödenmesinin isteneceği konuşulmaktadır.

Süreci kısaca özetlemek gerekirse:

Anayasa Mahkemesi'nin 21.05.2008günlü E:2004/83 K:2008/107 sayılı kararıyla; 5204 sayılı Kanunun 1. maddesiyle, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 43. maddesinin sonuna eklenen 6. fıkranın iptal edilmesi ile "Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında YükselmeYönetmeliğinin sınavdan muaf olan adayların başvurularında aranacak şartlar başlıklı 9. maddesindeki 7 yıllık kıdem şartının" dayanağı kalmamıştır. Yine söz konusu yasanın 43. maddesinin sonuna eklenen 7. fıkra hükmünde yer alan "yüzde 20'lik kontenjan oranı da iptal edildiğinden uzman öğretmenlik talebinin yeterli kontenjan olmadığı yönüyle reddedilmesinin de" dayanağı kalmamıştır.

Anayasa Mahkemesinin bu iptal kararından sonra bugüne kadar, Türkiye genelinde pek çok İdare Mahkemesi ile Danıştay İlgili Dairesince, "7 yıllık kıdem ve yüzde 20 kontenjan şartı iptal edildiğinden ve İdare tarafından da yeni düzenlemelerle mevzuattaki boşluk doldurulmadığından bu boşluk yargı içtihatlarıyla doldurmalı" şeklinde uzman

öğretmenler lehine kararlar verilmiştir. Ta ki, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 28.03.2013 tarihli ve 2010/2397 E, 2013/1123 K. sayılı kararı ile yargının uzman öğretmenler lehine olan hükmü değişmiştir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu bu kararında, “Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilen düzenlemelerin diğer düzenlemelerle bir bütünlük oluşturduğunu, iptali ile oluşan bu boşluğun düzenlemenin bütününe bozduğunu ve bu boşluğun yargı içtihatlarıyla doldurulmasının olanaklı olmadığı; Oluşan bu boşluk nedeniyle konunun yasama organınca yeniden düzenlenmesi ve yasada çerçevesi belirlenmesi halinde başarı sıralamasına ilişkin ölçütlerin alt düzenlemelerde yer alması gerektiğini ve bu sebeplerle idare tarafından uzman öğretmenliğe atanmama işleminin sonucu itibarıyla hukuka aykırı bulunmadığı” hükmünü vermiştir.

Gelinen noktada Milli Eğitim Bakanlığı, uzman öğretmenler lehine sonuçlanan davaları temyiz etmişse ve Danıştay’da bozulmuşsa öğretmenden o güne kadar ödediği fark ücretleri geri alabilir mi?

Öncelikle bakanlığın mahkeme kararları ile hak elde etmiş olanlara yine yasal gereklilik olarak yaptığı ödemeleri kazanılmış hak olarak görüp tekrar istememesi hakkaniyete en uygun olanıdır kanaatindeyiz.

Anayasanın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu vurgulanmış 138. maddesinde idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir şekilde değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesinigeçiktiremeyeceği öngörülmüştür. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 28. maddesinde de “esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararların icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur.” hükmünce idarenin yargı kararlarını aynen ve gecikmeksizin yerine getirmesi zorunluluğunu hükme bağlanmıştır.

Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği’nin Muhakemat Genel Müdürlüğü’ne yazdığı 13.12.2001.43777 sayılı görüş yazısında “görevine iade edilmesinden sonra bu görevin bütün hak ve yetkilerine sahip olacağından, Müdür Yardımcılığı görevindeki hizmetler karşılığında o kadroya dayanarak almış olduğu maaş ve diğer özlük haklarının, Ankara 10. İdare Mahkemesinin 14.09.2000 gün E:2000/635, K:2000/818 sayılı kararının bozulması nedeniyle dayanağının kalmadığından bahisle sebepsiz zenginleşme olarak nitelendirilmesinin, dolayısıyla tahsilinin söz konusu olamayacağı açıktır.” hükmüyle uzman öğretmenliği bir mahkeme kararına dayalı olarak kazanmış olanların, bu mahkeme kararının bozulması sebebiyle söz konusu süreçte kazandıkları özlük haklarının iadesinin mümkün olmadığı görüşüne ulaşmıştır. Aynı görüş yazısında “iptal kararının

bozulması üzerine idare mahkemeye başvurmadan re'sen istirdada gitmesi halinde bu işleme karşı idari yargıda açılacak dava sonucunda Danıştay 1. Dairesinin 1983/124 E, 1983/153 K. sayılı 18.06.1983 tarihli kararı doğrultusunda işlemin iptaline karar verileceğiaçıktır.” hükmüne göre de idare kendiliğinden maaştan kesinti yaparsa idari yargıda açılacak dava ile işlemin iptali müeyyidesi ile karşılaşacaktır.

Fakat Danıştay 1. Dairesi 25.01.2001 tarihli ve 2001/144 E, 2002/12 K. sayılı kararında iptal kararları sonucu kamu görevlisine yapılan ödemeleri iki kısma ayırmıştır. Birinci kısım söz konusu idari işlemin tarihinden başlayarak, yargı kararı gereği işleminiptali arasında kalan dönemdir. İkinci kısım ise yargı kararı ile işlemin tesis edildiği dönemve sonrasıdır. Her iki kısımda da kamu görevlisinin kadrosunda fiilen çalıştığı dönemdehizmetinin karşılığı olarak yapılan ödemelerin geri istenmesi için haklı bir neden bulunmamaktadır. Buna karşılık temyiz incelemesi sonucunda mahkemece verilen iptal kararının yürütülmesinin durdurulmasına veya bozulmasına ya da ilk derecemahkemesince bozma kararına uyularak davanın reddine karar verilmesi halinde iptal kararının sonuçları sona ereceğinden fiilen o kadroda çalışılmayan dönem için iptal kararı gereği yapılan ödemelerin idare tarafından talep edilebileceğine yer verilmiştir.

Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği'nin Muhakemat Genel Müdürlüğü'ne yukarıda bahsi geçen Danıştay 1. Dairesi kararından sonra yazdığı 26.04.2002-14997 sayılı görüş yazısında “Anılan karar karşısında, fiilen görevde bulunmadığı döneme ilişkin olarak yapılan ödemelerin, idari yargıda açılan davanın kesinleşmesi beklenilmeksizin dava açılarak faizi ile birlikte tahsili yoluna gidilmesinin yerinde olacağıdeğerlendirilmektedir.” hükmüne yer vermiştir.

Danıştay 1. Dairesi aynı kararında faiz konusuna da değinmiş, faizin söz konusuolabilmesi için öncelikle idarenin bir ihtarda bulunması ve makul bir süre vermesinin uygundüşeceğini belirtmiş, ancak bu ihtara rağmen borcun ödenmemesi halinde “öncelikle idarenin bir ihtarda bulunması ve hukuken gerekli olmamakla beraber borçlunun kamu görevlisi olduğunu da dikkate alarak makul bir süre vermesi uygun düşer.” hükmüne yervermiştir. İhtara rağmen borcun ödenmemesi halinde bu tarihten itibaren asıl alacağa faizişletilmesinin mümkün olacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesinin 21.05.2008 tarihli ve 2004/83 E, 2008/107 K. sayılı verdiği iptal kararı ile verilen süre içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı düzenleme yapmadığı için oluşan hukuki boşluk yargı içtihadı ile doldurulmaya çalışılmıştır. Bakanlığın bu yolla elde edilen uzman öğretmenlik kazanımlarını geri almak istemesi hukukun genel ilkelerine uygun düşmemektedir.

Bu uygulamalar hukuk devletinin en önemli niteliklerinden olan hak arama özgürlüğünü ve hukuki güvenilirliği zedeleyecek, yargı kararıyla hak kazanan kişilerin yıllar sonra başka bir yargı kararına dayanılarak mağdur edilmesi adalete olan güveni temelinden sarsacaktır.

Açıklanan hukuk ilkelerine rağmen; davanın açılma tarihi ile mahkeme tarafından verilecek uzman öğretmen başvurusu kabul edilmeli yönündeki kararına kadar olan süreç için yapılacak ödemeler fiilen o kadroda çalışılmadığı için idare tarafından geri talep edilebilecektir. Ancak bu durum da hak arama özgürlüğü ve hukuki güvenilirlik açısından oldukça sakıncalıdır. Fakat mahkeme kararı ile Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun vereceği karar arasındaki süreçte “uzman öğretmen” kadrosuna geçişi yargı kararıyla yapılmış olduğundan geriye dönük ödemeler talep edilemeyecektir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle bakanlığın uzman öğretmen kadrosunda fiilen çalışılan dönem için yaptığı ödemeleri geri isteme talebinin hukuka aykırı olduğu açıktır. Buna rağmen MEB’in ödemeleri geri istemesi (istirdat) halinde, mağdur olan kamu görevlilerinin idari yargıda iptal davaları açmak zorunda kalacağı ve mahkemelerin de yukarıda yer verdiğimiz hukuk ilkeleri ve yargı kararları gereğince idarenin haksız olduğuna ve geri almanın mümkün olmadığına karar vereceği kanaatindeyiz.

Aktif Eğitimciler Sendikası

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA